

Tilburg University Newspaper Univers

Nexus-masterclass met Roger Scruton: Beleefd de EU afserveren

10 November 2015 - 22:11

Door Jan Ligthart

Hoe je door uiterst beleefd en eloquent te formuleren een standpunt kunt verdedigen dat bijna niemand met je deelt, en dan toch als een soort moreel overwinnaar uit een discussie komt. Dat was misschien nog wel de beste conclusie na afloop van de themadiscussie die het Nexus Instituut dinsdagavond organiseerde rond het thema 'Brexit, yes or no'. Waarbij de gastspreker, de conservatieve Britse filosoof Roger Scruton, die winnaar was.

In alle eerlijkheid is 'winnaar' de verkeerde omschrijving, want de avond leverde winnaars noch verliezers op. Wel inzichten. Zo was het vooraf vooral spannend hoeveel van de tientallen toehoorders de mening van Scruton deelden dat Groot-Brittannië uit de EU moet stappen. De voorstanders bleken op één hand te tellen. En toen na twee uur discussiëren tot slot werd gevraagd wie aan het twijfelen was gebracht door Scrutons betoog of de daaropvolgende discussie, bleken dat er slechts twee. Een nieuwe, intellectuele anti-EU-beweging leverde de avond dus niet op.

“De EU mag soms economisch voordeel bieden, een ‘wij-gevoel’ geeft het niet”

Maar dat zal ook niemand hebben verwacht. Zoals Scruton aan het begin van zijn betoog al met een kwinkslag constateerde: “Ik ben in een moeilijke positie gebracht want ik sta hier voor een vijandig publiek.” Moeilijk of niet: de vroeger verguisde en nu vooral vermaarde Britse filosoof had overal een antwoord op en was daarbij standvastig en principieel. Ja, hij voelt zich een Engelsman. En ja, hij voelt zich ook een Europeaan. Maar zoals zoveel Britten voelt hij zich geen EU-onderdaan en wil hij dat ook niet zijn. Omdat de EU een technocratisch systeem is dat gebaseerd is op een verdrag dat niet aangepast kan worden. Omdat bureaucraten daar de dienst uitmaken. Omdat de Britten hun eigen unieke *common law*-systeem hebben. Omdat zij nu eenmaal Engels spreken, de internationale taal. En omdat zij als enige (niet-neutrale) Europese land tijdens de Tweede Wereldoorlog niet bezet zijn

door de nazi's. Dat laatste noemde Scruton om aan te geven dat Groot-Brittannië van begin af anders aan de Europese Unie, toen nog een strikt economische, begon.

Of alle Britten er eigenlijk wel zo over dachten, werd hem gevraagd. Peilingen wezen immers uit dat zij juist vóór het EU-lidmaatschap zullen blijven stemmen. En premier Cameron heeft nu immers om een speciale behandeling gevraagd voor de Britten. Dat is nu juist de reden waarom er weinigen voor een Brexit zijn, betoogde Scruton. "Omdat ze denken dat de voorwaarden aangepast gaan worden in Brits voordeel. Maar dat zie ik niet gebeuren."

Idealisme is als wijn: it must be consumed among adults in a private setting

Goed, maar hoe zit het dan met idealisme, vroeg een van de toehoorders. Juicht Scruton dat dan niet toe? Zeker wel, zo zei hij. "Ik ben daar helemaal voor. En een plaats als deze, het Nexus Instituut, is daar bijvoorbeeld ideaal voor. Maar niet daarbuiten. Omdat de meeste mensen helemaal niet in termen van idealisme kunnen denken. Die denken vooral aan zichzelf, en misschien nog wel terecht ook. Idealisme is als wijn: *it must be consumed among adults in a private setting.*"

Scruton gaf verder ruitelijk toe dat een Brexit grote en negatieve gevolgen kan hebben voor het Verenigd Koninkrijk. "Maar zowel een 'ja' als een 'nee' tegen Brexit heeft grote gevolgen. Ik kan dat verder niet voorspellen. We hebben ook helemaal geen behoefte aan voorspellingen. Wat wij nodig hebben is principes."

En zoals Scruton eerder al aangaf: nationale soevereiniteit is misschien niet de belangrijkste waarde, maar wel heel belangrijk. "Dat betekent dat je in een wij-vorm praat. Dat je dingen niet reduceert tot wat gekocht of verkocht kan worden." De EU mag soms economisch voordeel bieden, zo wil Scruton desnoods toegeven. "Maar een 'wij-gevoel', dat geeft het niet. Dat hebben ook alle reacties op Merkels vluchtelingenbeleid wel aangetoond."